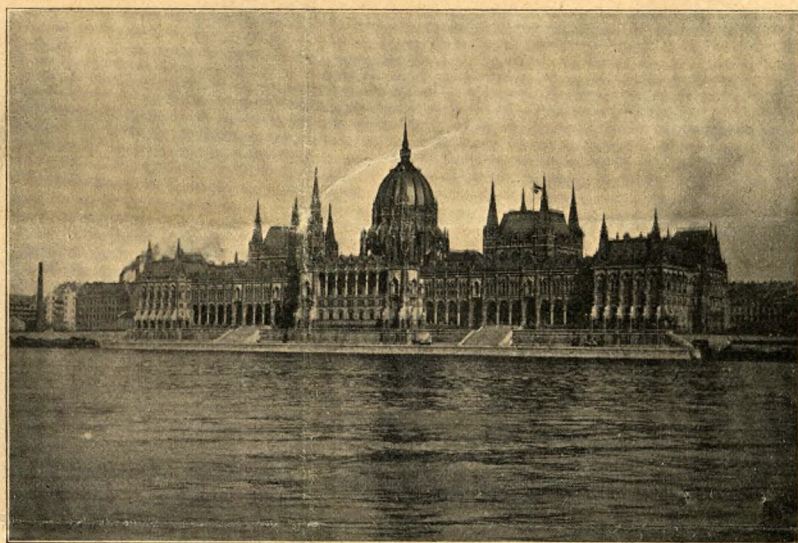

Het Koninklijk Paleis te Boedapest.

Het Parlements-gebouw van de Donau-zijde.

De Hongaarsche Rijksdag.

De Rijksdag, die sedert het begin van de ministerieele crisis in April 1909 geen zaken meer afdeed, werd door Koning Frans Josef op den 24^{en} Januari voor twee maanden naar huis gezonden en op den 21^{en} Maart weer bijeengeroepen om ontbonden te worden en bij die gelegenheid kennis te nemen van zijn besluit, dat Aartshertog Josef, als zijn gevolmachtigde, den volgenden dag de afgevaardigden en magnaten in het Koninklijk Paleis te Ofen zou ontvangen, om de troonrede voor te lezen.

Een andere uitweg was niet meer mogelijk; want deze Rijksdag, die in 1906 gekozen en met zooveel vreugde door de natie begroet was, nadat de leiders der oppositie met de Kroon vrede gesloten hadden, heeft — zooals bekend is — aan de hooge verwachtingen van Koning en volk niet voldaan. De leden van het afgetreden kabinet Wekerle verkondigden na hun benoeming, toen zij naar Boedapest terugkeerden en hier door een groote menigte aan het station verwelkomd werden, dat met hen de nationale democratie in Hongarije haar intrede deed.

Edoch, de teleurstelling van het volk is in de jaren, die sedert dien dag verlieden, groot geweest; behalve de Ausgleich met Oostenrijk, die in alle opzichten slechter is dan alle vroegere overeenkomsten waren, zijn een aantal agrarische wetten ten bate der grootgrondbezitters, een chauvinistisch gekleurde wet op het lager onderwijs, een verhooging der directe belastingen, die speciaal den middenstand treffen en eenige ultra-clericale verordeningen het eenige, dat in vier jaren tot stand kwam door het toedoen eener regering, die zich in de eerste zitting van den Rijksdag met een ideaal mooi en liberaal program voorstelde. En voor den Koning was de teleurstelling niet minder groot, daar regering en Rijksdag zich niet hielden aan het nauwkeurig omschreven program van werkzaamheden, bij het sluiten van den vrede, in gemeen overleg met de Kroon opgemaakt, maar daarentegen eischten, dat hij zijn toestemming zou geven tot zeer ingrijpende veranderingen in gemeenschappelijke aangelegenheden, die zoowel voor hem als voor Oostenrijk onaannemelijk waren.

Toch heeft de Koning lang gearzeld, voor hij er toe overging den Rijksdag te ontbinden; wat mogelijk was heeft hij gedaan, om de politieke partijen tot bezinning te brengen en ze te bewegen eerst te doen waartoe ze zich in 1906 verplicht hadden, n.l. de kieswet te herzien.

Niets heeft gebaat en wel niet, omdat de meerderheid met heilige overtuiging voor politieke beginselen streefde, maar omdat zij den Koning wilde dwingen toe te geven en zeker meende te zijn, dat de Kroon het niet zou wagen aan de eischen van de grootste partij der volksvertegenwoordiging niet te voldoen. In dat geval zou ook aan deze partij — de onafhankelijkheidspartij — de vorming van een kabinet uit haar midden zijn opgedragen.

De Koning heeft evenwel voet bij stuk gehouden; de Rijksdag is ontbonden en in korten tijd zal een nieuwe volksvertegenwoordiging haar intrede doen in het prachtige paleis aan den Donau, dat het Hongaarsche volk in 1896 ter viering van zijn duizend-jarig bestaan, voor het parlement liet bouwen.

Dat in de vergadering op den 21^{en} Maart door eenige leden van de onafhankelijkheidspartij uit woede over dezen maatregel een laaghartige aanslag gepleegd is op den minister-president, graaf Khuen Hédervary en den minister van landbouw, graaf Serényi, is wel een bewijs, dat deze Rijksdag rijp was voor ontbinding en dat de onafhankelijkheidspartij niet een partij is, aan wie de Kroon de regeeringsmacht kan toevertrouwen.

Het zal den lezer wellicht verwonderen, dat voor de ontbinding van den Rijksdag en het voorlezen van de troonrede, twee dagen noodig waren, maar dat komt, doordat in Hongarije alle plechtigheden, waarbij de Koning of zijn plaatsvervanger in het parlement verschijnt, in de groote troonzaal van het Koninklijk Paleis plaats hebben, daar het hier niet gewoonte is, dat het hoofd van den Staat zich naar het gebouw begeeft

waar de volksvertegenwoordiging vergadert.

Zoodoende ontbreekt bij zulke gelegenheden de schitterende Koninklijke stoet, maar daarentegen zijn het hier de afgevaardigden en de magnaten in hun veelkleurige, met edelgesteenten en pelswerk rijk bezette uniformen, die zich in hun eigen rijtuigen naar het

Standbeeld van Graaf Julius Andrássy voor het Parlements-gebouw.

De afgevaardigden begeven zich per rijtuig naar het Koninklijk Paleis, om de troonrede te hooren.

Het Paleis van Aartshertog Josef. (Naast het Koninklijk Paleis).

Koninklijk slot in Ofen begeeven, hetgeen altijd voor de burgerij en vooral voor de vreemdelingen, een zeer aantrekkelijk schouwspel is.

De troonrede was ditmaal zeer kort en uiterst koel. De Koning heeft doen uitkomen, dat de Rijksdag niet meer in staat is in het belang van land en volk werkzaam te zijn en dat de goede verstand-

houding tusschen hem en de volksvertegenwoordiging gestoord was.

Het was een strenge vaderlijke vermaning van den ouden vorst aan zijn volk; en hoewel de verkiezingsstrijd nu eigenlijk eerst begint, zijn de bewijzen nu reeds talrijk, dat de natie het ditmaal met den Koning eens is.